

Vi glömmmer aldrig

***En kvalitativ textanalys av Anders Behring
Breivik utifrån Åsne Seierstads bok "En av
oss"***

Gymnasiearbete 100p
Ditt namn: Embla Högberg
Klass: SA21
År, 2023/2024
Handledare: John Hedlund
Strömstad Gymnasium

Abstract

Political violence has been talked about for ages. One of which who has contributed to this was Anders Behring Breivik who killed 77 people the 22 July 2011. Everyone in Norway knows what he did that day and who he is, but many people do not know the whole story behind why he did what he did. He did it because he wanted to warn them about how Muslims were going to take over Europe and how the government were passive in their role to warn them. The aim of this paper is, with the use of socialization process and neutralization techniques, understand Anders Behring Breivik with help of the book *En av oss*, written by Åsne Seierstad. The book was analyzed through a qualitative text analysis in relation to the theories. The result of the analysis revealed that Breivik can be understood by both theories. The socialization process showed that Breivik grew up on the outside of the society and he therefore did not learn the social codes. He isolated himself and became an extremist in his thoughts. He was influenced by many people online and wanted to be the one to show them what needed to be done. The neutralization techniques reveal how Breivik justified his actions. He did not see the wrong in what he did and instead he blamed the government for not being responsible towards the ethnic Norwegians. In this way he justified his own actions as a terrorist.

Keyword: Political violence, terrorist, Anders Behring Breivik, socialization process, neutralization techniques.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Ämnesval och avgränsning	3
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställning	4
1.4 Metod och material/källkritik.....	4
1.4.1 Metod	4
1.4.2 Källkritik	8
2. Bakgrund, tidigare forskning och teori.....	10
2.1 Bakgrund.	10
I bakgrunden kommer de mest relevanta ämnena tas upp för att ge en förklaring till resultatet. De ämnena som har ansetts vara mest viktiga för bakgrunden är terrorism, Anders Behring Breiviks politiska uppfattning och händelseförloppet den 22 juli 2011.	10
2.1.1 Terrorism	10
2.1.2 Anders Behring Breiviks politiska uppfattning.....	11
2.1.3 Terrordådet- 22 juli.....	12
2.2 Tidigare forskning.	13
2.2.1 Europe Burning - En diskursanalys av ett utdrag ur Anders Behring Breiviks manifest	13
2.2.2 Sensationalism i krigsrapportering En granskning över rapporteringen av terrorattentaten i Oslo och på Utöya mellan den 23 till 30 juli 2011 i Aftonbladet och Dagens Nyheter	14
2.3 Teori.....	15
2.3.1 Socialisationsprocessen.....	15
2.3.2 Neutralisations tekniken.....	17
3. Resultat.....	19
3.1 Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik från boken ”en av oss” utifrån socialisationsprocessen?.....	19
3.2 Hur kan vi förstå Ander Behring Breivik från boken ”en av oss” utifrån neutralisations teknikerna?	22
4. Diskussion	25
5. Sammanfattning	28
7. Källförteckning.....	30
Litteraturförteckning	30

1. Inledning

Alla har hört om terrorattentatet den 22 juli 2011, hur fasansfullt det var och vilket hot det var mot den norska politiken. Dåvarande statsministern Jens Stoltenberg sa att man skulle bemöta extremisters hot med argument och mer demokrati. Folk spekulerade kring händelsen, och den präglar oss en idag. Det klassas som det värsta terrordådet Norge har varit med om genom tiderna, och det var endast en man som genomförde det. Alla känner till hans namn och vilken frukta som ligger i det. Anders Behring Breivik var den 32 åriga mannen som låg bakom massmordet på 77 personer.

En till synes helt vanlig norsk kille hade hotat deras demokrati och skrämt upp hela landet. Det blev senare bevisat att han var en högerextremist som ville utplåna det som kunde bli ett Eurabia. Han var och är fortfarande ett monster för de normen som drabbades, men även för resten av världen. Den önskan som fanns om att fler skulle ta efter honom har uppfyllts ett flertal gånger runt om i världen.

Mitt intresse i vad som har hänt handlar däremot inte om attentatet, utan vad som ledde upp till det och hur han resonerade efter det. Att hur en relativ normal kille går från att sitta i rummet hemma hos sin mamma till att döda 77 personer under några timmar. Jag tar personligen ett stort avstånd ifrån hans attentat, då det inte i någon värld är okej, men hans berättelse anses vara ett svar på vad som gick så fel. Intresset ligger vid att försöka förstå sig på hans handlingar och hans idéer.

1.1. Ämnesval och avgränsning

Ämnesvalet blev valt då ett intresse för kriminalitet och terrordåd fanns vid en ung ålder, den har även utvecklats mer under åren på gymnasiet. Terrordåd är ett stort tema därav behövde det finnas en avgränsning där en person eller en specifik händelse ska ha tagit plats. Funderingen om vad eller vem som skulle väljas förekom och efter en kort tid framkom Anders Behring Breivik då det varit ett aktuellt och stort tema i alla år. Det var ett relativt självklart val då funderingen om hur han tänkte och klarade av att göra dådet funnits över en längre period. Att kunna förstå sig på hur en människa kan begå hemska handlingar utan att känna sympati för offren.

Efter person blev vald behövde det väljas en källa som arbetet skulle baseras på. Tanken var

olika filmer, intervjuer och poddar, däremot innehöll inte dessa den informationen som önskades att använda i arbetet. Dessa källor innehöll endast om själva attentatet och terror dagen, när syftet var att förstå sig på varför han utförde det. Det fanns ett begränsat urval av vilka källor som innehöll det som arbetet skulle handla om. Ett tips inkom då från läraren John Hedlund om boken "En av oss" skriven av Åsne Seierstad. Genom att snabbt kolla igenom bokens innehållsförteckning och en sökning på nätet blev boken ett val. Boken består av en blandning av Breiviks uppväxt, men även en kort del om terrorådet. Syftet med arbetet var att ta reda på hur han kunde genomföra attentatet och boken innehåller detta. Därav blev det boken som är en grundläggande källa i arbetet.

1.2 Syfte

Syftet är att undersöka hur neutralisationsteknikerna och socialisationsprocessen kan förklara Anders Behring Breivik handlingar utifrån boken "En av oss" av Åsne Seierstad.

1.3 Frågeställning

- Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik i boken "en av oss" utifrån neutralisations teknikerna?
- Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik i boken "en av oss" utifrån socialisationsprocessen?

1.4 Metod och material/källkritik

I detta avsnitt kommer det redovisas den valda metoden för studien och hur den har använts i arbetet. Det redovisas även urval, reliabilitet och validitet. I slutet finns en del med källkritik, där två av de genomgående källorna i arbetet granskas källkritiskt.

1.4.1 Metod

I arbetet kommer en kvalitativ textanalys att användas, eftersom syftet är att få en större förståelse av Anders Behring Breiviks handling och vägen dit. Det behövs en kvalitativ analys

för att besvara frågeställningarna som används i arbetet. För att kunna studera Breivik kommer det behövas göra en grundlig och djup forskning för att sedan kunna förklara hur han kan förstås utifrån teorierna som har använts.

Kvalitativ forskning handlar om att få en helhetsbeskrivning av det som undersöks, den innehåller oftast en mindre population för att få en större förståelse. (Nationalencyklopedin, u.d). En kvantitativ metod ansågs inte vara passande till detta arbete då den inte skulle innehålla ett översäkligt resultat, utan ett djupare resultat. Den kvantitativa studien undersöker verkligheten utifrån, man betraktar folk utifrån ett övergripande perspektiv och letar efter mönster. Undersökningen vill ta reda på vad dessa personer har gemensamt och vad som skiljer dem åt. Det som till exempel kan användas i undersökningen är deras kön, ställning i samhället också vidare. Den kvantitativa metoden handlar även om att undersöka något som går att sammanfatta med hjälp av siffror, det kan vara att man vill slå fast hur vanligt något är och dra slutsatser utifrån detta. Med en kortfattad information kan vi uttala oss om hur en faktor påverkar en annan (Andersson & Etzler, 2017, s. 56).

Den kvalitativa metoden undersöker verkligheten inifrån, man utgår från enskilda personer för att försöka komma dessa in på skinnet, tanken är att försöka förstå deras handling och åsikter. En kvalitativ forskning kan användas när det önskas att undersöka hur människor själva ser på sitt eget val (Andersson & Etzler, 2017, s. 56). Den kvalitativa metoden ansågs passa bäst till arbetet då det behövdes göra en djupare undersökning där en person skulle förstås. Ett urval behövdes göra för arbetet för att det inte skulle bli ett arbete om endast politiskt motiverat våldsdåd behövdes en person plockas ut och studeras, valet blev Anders Behring Breivik. Breivik har varit ett intresse länge och blev därför den personen som önskades att undersökas, att försöka förstå sig på honom och hans handlingar. Hans tankesätt om invandringen och personers agerande till detta var extremistiska och därav skapades en fundering om det var något i hans tidigare liv som fått honom att agera som han gjorde. Det användes ett icke- slumpmässigt urval då det endast var ett intresse att undersöka en person, därav blev det ett strategiskt urval. Ett strategiskt urval handlar om att gruppen är mindre viktig, men det väljas ut en person eller ett fall som kan ge den bästa informationen och därav väljer man att undersöka dessa (Andersson & Etzler, 2017, ss. 60-62). Urvalet i vilken källa som skulle användas för arbetet behövde innehålla en djup förklaring om Breiviks liv för att kunna förstå hur han hade begått attentatet. Det fanns mycket källor och artiklar om den 22 juli, men de stämde inte överens med vad syftet gick ut på. Urvalet resulterade sig i att boken En av oss skriven av Åse Seierstad blev vald, detta på grund ut av att boken går igenom hans

liv från start till rättegången (Andersson & Etzler, 2017, ss. 60-62).

En kvalitativ textanalys är uppdelad i 3 delar, kodning, tematisering och slutsats och dessa delar hjälper arbetet att plocka ut den viktiga informationen till ett resultat.

Kodning är viktiga i alla fall, men det kan bero på vilka slags studier som bedrivs. Att göra en kodning handlar om att göra en datareduktion, det vill säga att man samlar ihop all data för att sedan reducera det som inte är nödvändigt. I en kvalitativ studie samlas det ihop ett mer material för att få en djupare förståelse, men det är viktigt att sedan utesluta den information som är icke-relevant. Det finns ingen poäng med att ha med onödiga fakta i det fortsatta arbetet, då det endast leder till onödigt arbete och den övriga informationen kommer inte bidra till att belysa problemformuleringen. Det kan vara svårt att se vad som inte är relevant för arbetet, och det kan upplevas som att all information är viktig, kodning kan då hjälpa att hitta mönster och samband (Larsen, 2018, ss. 159-161). Kodningen i detta arbete kommer användas genom att när boken läs plockas de sidor och citat ut som kan vara viktiga för arbetet. Citaten som har plockats ut ger en förklarande del av teorin som används, detta gör det lättare för läsaren att få en förståelse för användningen av teorin. Det kommer sättas postitlappar där stödord kommer skrivs för att sedan kunna gå tillbaka och plocka ut det relevanta i sidan.

Efter att kodningen har gjorts finns det en stor mängd av koder som måste grupperas i teman eller kategoriseras för att de ska bli hanterliga. Detta kallas att tematisera och målet med det är att man enbart ska ha kategorier som fångar upp det som är viktigt för problemformuleringen. När koderna kategoriseras bidrar det till att man senare kan identifiera centrala teman och mönster. Det kommer göras en individuell klassificering, det vill säga tolkning för att det materiel som plockas ut baseras på det som anses vara viktigt. Under denna fas är de viktigt att utgå från teorin som blev vald i början, teorin används för att hitta samband mellan citaten. Det är särskild viktigt att använda teorin när man ska använda förståelsekoder, tolkande och förklarande koder. Det finns olika sätt att tematisera, digitalt eller manuellt, det kan användas en dators ordbehandlingsprogram där man har lagt in alla koder och deras citat under. I den manuella tematiseringen används det märkpenor av olika färger där det markeras i olika pappersutskrifter där det samlas i teman. Det kan även vara bra att samla tolkande och förklarande koder i samma kategorier, det kan vara bra att koda på ett sätt så det sedan är lättare att kategorisera (Larsen, 2018, s. 163). Tematiseringen används i detta arbete genom att citaten som har plockats ut placeras under de frågeställningarna som har ställts i arbetet. När alla citat har placerats kommer de två som passar bäst väljas ut under vardera frågeställning.

Teori	En av oss
Socialisationsprocessen	
Neutralisationstekniken	

En slutsats görs till sist då handlar det om hur de mönstren och samband man har funnit ska förstås. Detta görs delvis samtidigt med bearbetningen och analysen av data i kvalitativa studier. Slutsatsen ska förankras i de mönster och samband som den inhämtade data anses representeras, men den kommer även påverkas av den litteraturen som har lästs om det ämne som har studerats. Det kommer även präglas av intrycken som har bildats genom data och de teoretiska perspektiven. Att hitta en balans mellan den egna tolkningen av det som har studerats och beskrivningen av det som informanten har förmedlat, konsten handlar om att tolka utan att övertolka (Larsen, 2018, s. 173). Slutsatsen i detta arbete kommer bestå av att citaten som har plockas ut kommer förklaras utifrån teorierna i resultatet.

Reliabilitet handlar om att kunna upprepa en undersökning för att kunna få ett ungefär lika resultat. Det vill säga att det används samma frågor vid en intervju eller att samma tillvägagångsätt används för att plocka ut citat från en bok. Detta ger en trovärdighet eftersom mätningen och metoderna som använts är pålitliga. I detta arbete kommer kodningen och tematisering upprepas två gånger då den ska göras för både socialisationsprocessen och neutralisations tekniken. Det kommer bli samma mängd resultat eftersom det använts samma metod och den har varit omfattande och noggrann. För att vara säker på att arbetet uppfyller kravet på reliabilitet ska arbetet följa en noggrann struktur. Det måste finnas en noggrannhet när informationen hämtas och när den tolkas och presenteras (Andersson & Etzler, 2017, s. 58). Validitet handlar om att göra rätt saker, det ska uppnås ett syfte som arbetet handlar om. Om fel frågor ställs eller de ställs till fel personer kan det vara svårt att validera undersökningen, det vill säga att undersökningens resultat kan vara svårt att fastställa. Även om en undersökning är noggrann och uppfyller kraven på reliabilitet, kan validiteten ha försvunnit under arbetet och då blir undersökningen inte relevant. I detta arbete kommer validiteten att uppnås då det kommer kontrolleras om rätt saker plockas ut gentemot syftet. De citat som inte anses vara passande till syftet kommer tas bort och inte användas, medan de som ger en förklaring till syftet kommer användas. Detta görs främst i kodningen som är förklarad ovan (Andersson & Etzler, 2017, ss. 58-59).

1.4.2 Källkritik

I detta avsnitt kommer två källor källkritiskt granskas. De källorna som valdes är boken *En av oss* skriven av Åsne Seierstad, då hela resultatet är byggd på denna bok. Den andra källan som har valts att granskas är boken *Terrorism* skriven av Alex Woolf, då den är en väsentlig del i bakgrunden.

En av oss

Boken "En av oss" skriven av Åsne Seierstad är huvudkällan i arbetet, den har använts i bakgrunden, men hela resultatet är även baserad på den. Seierstad är en norsk journalist och författare och boken utgavs 2013 av Albert Bonniers Förlag (Seierstad, En av oss, 2013).

Författaren Åsne Seierstad studerade vid det norska universitet, där hon studerade ryska, spanska och idéhistoria. Hon började sin journalistkarriär inom Arbeiderbladet, där blev hon stationerad i Ryssland och sedan i Kina, men hon har även rapporterat från Kriget i Kosovo. Seierstad har även rapporterat från kriget i Afghanistan och Irak (Wikipedia, 2023). Hon är en trovärdig källa då hon har en utbildning och en stark erfarenhet som gör henne till en säker källa. Albert Bonniers Förlag är ett av de äldsta och största förlagen i Sverige, det grundades 1837. Det ingår som en verksamhet inom Bonnierförlaget, som sedan är en verksamhet inom moderbolaget Bonnier AB. Sedan 2000-talet har de gett ut 100 böcker per år, och de består största del av svensk och utländsk skönlitteratur, lyrik och faktaböcker (Wikipedia, 2023).

Boken ger ut detaljerad information där man får följa Breiviks liv från start, man får även se sidor från moderns barndom, men också om politiken i Norge. Den är skriven 2013, alltså 2 år efter attentatet hade gjorts, vilket betyder att det var nära i tid. Att skriva en bok när de är nära i tid kan vara ett bra då det fortfarande är aktuellt. När något är aktuellt har det inte hunnit blandats in saker som är orelevant för orsakerna. Däremot om boken hade skrivits på senare tid skulle det funnits mer att ta från efter attentatet tagit plats, då det hade funnits mer information. Boken är skriven från andra källor som har plockats upp och bearbetats in till Seierstads text. Innehållet kan kontrolleras genom att söka upp om de konkreta ämnena från hans liv, det är även personer som har blivit intervjuade vilket ger boken en stark säkerhet. Boken är en tertiärkälla, och de är olika källor som presenteras i boken då den hoppar mellan politiska partier, Anders Behring Breiviks liv och de offer från 22 juli. Författaren önskar att

informera om Breiviks liv och hur han ledde upp till attentat och vad som hände därefter, därav är det inga personliga åsikter inblandade i berättelsen. Texten är objektiv även fast det skrivs om politik, då texten inte är vinklad politisk.

Terrorism

Alex Woolf har skrivit boken terrorism som använts i en stor del av bakgrunden, Woolf är en brittisk medeltidshistoriker och akademiker. Han har studerat skandinaviska studier vid University College London, han fick senare en examen i medeltida historia och medeltida engelska (Wikipedia, 2023). Liber Ab är utgivare till boken som har översatts till svenska, Liber trycker böcker till digitala produkter i form av online- och utbildningstjänster. Liber har tidigare ingått i Education division som bestod av antal större läromedelsföretag över hela Europa (Wikipedia, 2022).

Boken är lättskriven vilket gör det lätt att tolka, däremot är den skriven 2005 vilket resulterar till att den fakta kan vara gammal. Däremot behöver inte detta betyda att information i boken är dålig då den har en övergripande förklaring om vad terrorism är. Boken har varit en relevant källa för bakgrunden även om den är gammal, då den har kunnat presentera terrorism på ett konkret sätt. Eftersom boken är en faktabok syftad att användas i skolsammanhang, finns det inte några förstahandskällor boken är baserad på. Boken tolkas däremot som trovärdig då Woolf är en expert inom ämnet och den används i skolsammanhang vilket gör att fakta i boken är äkta. Att man även kan söka upp ordet terrorism och samma förklaring kommer upp gör även att fakta i boken är trovärdig. Det är en faktabok vilket resulterar till att den har en tertiärkälla, det har samlats ihop information från en primär- och sekundärkälla, vilket leder till att informationen är en sammanfattning av dessa. Boken är objektiv då den är baserad på fakta, det finns ingen part som representeras. Det är ren fakta från olika källor som har samlats ihop för att få en förståelse av terrorism. Författaren vill endast presentera den fakta som finns om terrorism och därav stärks trovärdigheten då texten inte är vinklad. Det speglas inga åsikter i texten, utan det är endast konkreta fakta och därav ses boken som objektiv.

2. Bakgrund, tidigare forskning och teori

2.1 Bakgrund.

I bakgrunden kommer de mest relevanta ämnena tas upp för att ge en förklaring till resultatet. De ämnena som har ansetts vara mest viktiga för bakgrunden är terrorism, Anders Behring Breiviks politiska uppfattning och händelseförloppet den 22 juli 2011.

2.1.1 Terrorism

Terrorism är ett begrepp som används när det utspelar sig olika typer av politisk utpressning eller våldsdåd med syftet att skapa politisk uppmärksamhet. Syftet med uppmärksamheten är för att skapa en förändring eller påverka samhället. Ett terrordåd utförs för att skapa osäkerhet och skräck bland människorna. Definitionen av terrorism är ”våld som i politiskt syfte riktas mot individer- kidnappningar, bombattentat, flygplanskapningar, mord- av icke statliga sällskap”. Dagens terrorism kan ses som en bieffekt av efterkrigstiden där det blev få vinnare och många förlorare. Terrorismen har skapats som ett chockerande och hänsynslöst sätt att skapa uppmärksamhet i en ohörd värld av grupper (Robert de Vries, 2011).

Terrorism används i olika sammanhang, men det är alltid med ett politiskt motiv, det handlar alltid om våld eller hot om våld. Skillnaden mellan terrorism och krigshandlingar är att terrorismens måltavlor är civila människor och icke-stridande. Ordet kan betyda eller syfta på olika aktiviteter beroende på vem som använder det (Woolf, 2005, ss. 4-5).

Terror har använts av förtryckarregerier för att undertrycka upprorsmakare hemma och utomlands, men idag används det även som vapen av de svaga. Mindre grupper använder sig av terrorismen mot sitt lands mäktiga regering, däremot har de inte resurser för att starta en öppen strid. Dessa grupper använder sig i stället för arbete i hemlighet, där de studerar regeringens svagheter och slår till när de är som mest oväntat. Deras mål är att störta en utländsk makt som ockuperat deras land, eller öka makten och inflytandet av deras egen variant av religiösa eller politisk extremism. Grupperna önskar att få uppmärksamhet då de vill yttra sin åsikt. Sociala medier kan idag användas till terroristernas fördel, då de fort kan samla nyheter från avlägsna platser och därefter föra ut det till internationell publik. De provar att skapa stora rubriker där de kan få mycket uppmärksamhet riktat mot sig, därav utför de bland annat bombdåd och flygplanskap. Gruppen som utför detta kommer blixtnabbt ut i

median över hela världen och får massor av publicitet för sin sak. Deras syfte är att skapa osäkerhet och svaghet för regeringen och deras anhängare, därav väljer de att attackera viktiga platser, eller mörda en ledande politiker. Det önskade resultatet är att skapa ett intryck att de kan slå till var som helst, men även skrämna regeringen genom att framstå som hänsynslösa och maktfulla (Woolf, 2005, ss. 6-7).

2.1.2 Anders Behring Breiviks politiska uppfattning

Den 22 juli 2011 utförde Breivik ett politiskt motiverat våldsdåd på Utöya, detta attentat kom från hans politiska uppfattning och syn på hur samhällets förstörts av invandringen. Breivik ansåg att hans attentat var det politiskt rätta att göra, då han ansåg att med detta gjorde han Norge en tjänst genom att stoppa de kommande politikerna som ansåg invandringen var okej. Marxist hunter var det han kallade sig för och hans tydliga mål var att utöva hänsynslöst våld mot unga socialdemokrater då i hans ögon de ansågs vara det legitima målet. Hans attentat var riktat mot Arbeiderpartiet och alla unga politiker ute på Utöya, planen var att alla skulle avlida. Det var hans hat mot socialdemokratin, kvinnorna och muslimer som drev honom till dessa handlingar. Breivik var medlem i Fremskrittspartiet och tog deras tankar och värderingar till en ny nivå, innan han gav sig ut på sitt attentat skrev han ett rasistiskt och hatfullt manifest. Högerextremismen var nått han identifierade sig med, det var denna grupp han blev accepterad i och driven att begå attentatet (Swedin, 2021).

Breivik hade tankar om att Arbeiderpartiet hade förstört det norska Norge, han ansåg att partiet endast förstört landet genom att ta in muslimer i landet, därav gav han sig på AUF. Några år innan attentatet ansåg Breivik det samma som Fremskrittspartiet dåvarande ledare, att muslimerna tog sig igenom bakdörren, och de ansåg att det var Arbeiderpartiet som släppte in dem. Han ägnade sig de första åren åt att vara en hatkrigare och skrev på sitt manifest, men även publicera texter på en invandringskritisk sajt. På sajten ansåg de att multikulturalismen var en antieuropeisk hatideologi, och multikulturismens mål var att förgöra europeisk kultur, identitet och kristendom (Seierstad, Såret läker långsamt, men ärret försvinner aldrig, 2021).

Två timmar innan Breiviks massaker skickade han ut ett manifest på 1518 sidor, med namnet ”2083- en europeisk deklaration för frihet”. Namnet har den fått för det är det året målet skall vara uppnått, alltså då det ska finnas ett monokulturellt kristet Europa utan muslimer och förrädare. Verket är till en stor del ett hopkok av texter som inte Breivik alltid har namngett. Det är fyra tongivande idéströmningar som hittas i manifestet, nutida

islamfobiskt tankegods, kulturkonservativa traditioner, element ur modern vitmaktideologi och antifeminism. Utifrån dessa fyra är det även inramat av ett utpräglat romantiskt manligt krigarideal. Ledmotivet i det hela är islamofobiskt, där Breivik har hämtat material från amerikanska antimuslimska författare. De som han tagit material ifrån är Robert Spencer, Gregory M Davis, Andrew Bostom, Pamela Geller, Bat Ye'or, Geert Wilders, Koenraad Elst och den norske Fjordman. Manifestet handlar om att Europa sedan 1300 år befinner sig i en konflikt med islam, där muslimer försöker utrota det kristna Europa. Muslimer är oföränderliga och ondskefulla, där de försöker smygkolonisera västvärlden och genom sitt ständiga barnafödande bedriver en demografisk krigsföring som kommer att militariseras så fort de blivit tillräckligt många. För att det ska utgöras ett motstånd måste folket väckas ur de intellektuella förrädarnas trollbindning. (Gardell, 2011)

2.1.3 Terrordådet- 22 juli

Breivik hade länge planerat sitt attentat och hur han skulle kunna genomföra det, han ville lyckas och det behövde planering. På eftermiddagen den 22 juli parkerade han en vit varubil utanför för regeringen i Oslo, i denna bil ligger det en 950kg konstgödselbomb, som senare kommer spränga upp hela regeringsbyggnaden. När han tänt på bomben, avlägsnar han sig från platsen iklädd en polisdräkt och pistol. Därefter kör han mot Utöya. Bomben går av med en smäll, och fönster kilometervis går sönder av den stora tryckvågen (Ekroll, 2022).

Han kliver av vid Utøyakusten iklädd polisuniformen, där informerar han dem på kajen om vad som har hänt inne vid regeringsbyggnaden. Därefter ber han de att köra tillbaka båten så han kan ta sig en runda på ön för att göra en rutinmässig rutinkontroll. De första blir skjutna nedanför huvudhuset, det är dagliga ledaren och en polis som är inhyrd för säkerhet. Personerna på ön har nu hört de första skotten, och springer för sina liv i hopp om att kunna gömma eller fly därifrån (Ekroll, 2022).

Efter han skjutit 22 personer kommer det första alarmet in hos polisen, att det pågår en aktiv skjutning på Utöya. Han tar sig runt ön, och skjuter ungdomarna som han träffar på. Ungdomarna ligger i högar uppe på varandra för att skydda och gömma sig, och vissa bestämmer sig för att hoppa ut i vattnet och försöka simma in mot fastlandet. Klockan 17.40, 20 minuter efter han skjutit de första människorna ringer han själv in till polisen. Samtalet är

kort, men han berättar att han kommer från den norska motståndsrörelsen och han önskar att överge sig själv. Därefter lägger han på, och fortsätter sitt ”uppdrag”. Han fortsätter sedan att skjuta och döda människor. En timme efter han själv ringt in finns polisen på plats, Breivik överger då sig själv och erkänner att han har begått mord på de 77 människorna som blivit dödade (Ekroll, 2022).

2.2 Tidigare forskning.

Här presenteras tidigare forskning kring ämnet som är relevant för denna studie. Det handlar om Breiviks Manifest, men även hur han framställdes i medierna Aftonbladet och Dagens Nyheter.

2.2.1 Europe Burning - En diskursanalys av ett utdrag ur Anders Behring Breiviks manifest

Uppsatsen skrevs av Petros Pavlidis under vårterminen 2012 på Uppsala universitet. Syftet som framkommer av uppsatsen är att manifestet från Anders Behring Breivik ska analyseras för att sedan kunna förstå budskapet som framkommer i manifestet. Det önskas även få en förklaring av människans situation i det nutida samhället. Pavlidis anser att samtidigt som det idag är lättare att resa, kommunicera och resa över gränser, så verkar det som vissa blir mer konservativa och ser på andra människor som ett hot, snarare en ny möjlighet.

Frågeställningar innehåller vilka olika värden Breivik vill försvara och vilka fiender som hotar dessa värden, men även hur budskapet ska analyseras med modernitet som förklaringsmodellen. Metoden som har använts i arbetet är en analysmetod- diskursanalys, det är ett angreppssätt där man studerar texter hur de har en koppling till deras sociala sammanhang. Det ska däremot inte endast diskuteras en passiv avspegling av samhällliga förhållanden utan även aktivt konstruerar dem och därmed bidrar till att upprätthålla dem. Materialet som används i uppsatsen är den andra boken (Book 2-Europé Burning) av Anders Behring Breiviks manifest (Pavlidis, 2012, ss. 5, 21,23).

Resultatet som visar sig i uppsatsen innehåller Breiviks tankar om muslimer och hur de har invandrat i Europa, vi har blivit attackerade och vi måste besvara med våld. Breivik anser även att kvinnor idag har feminiserat männen, men ändå klagar på hur män idag beter sig. Uppsatsen som har lyfts fram är kopplat till detta arbete då manifestet visar Breiviks tankar

och idéer om världen, vilket kan reflektera till hans socialisationsprocess. Oavsett om socialisationsprocessen ej tas upp i uppsatsen kan man hitta kopplingar till hans idéer och hur han har blivit formad. Den tertiära socialisationen används även då han med hjälp av nätet visar sina åsikter, och därifrån kan få stöd av andra (Pavlidis, 2012, ss. 25, 26-28).

2.2.2 Sensationalism i krigsrapportering En granskning över rapporteringen av terrorattentaten i Oslo och på Utöya mellan den 23 till 30 juli 2011 i Aftonbladet och Dagens Nyheter

Alexander Olofson skrev uppsatsen vårterminen 2012 på Malmö högskola. Studiens syfte är att undersöka och analysera Aftonbladets och Dagens Nyheter rapporteringar av terrorattackerna den 22 juli i Oslo och Utöya. Det ska undersökas om hur tidningarna har ställt fram attackerna, och ifall information är ett fall av sensationsjournalistik och hur etik kan spelat en roll i val av de nyheter som har publicerats. Frågeställningarna innehåller hur händelserna dramatiserades i de två tidningarna mellan den 23–30 juli 2011, vad som utmärktes i Aftonbladet kontra DN rapportering utav händelseförloppet och hur etiken spelar roll. I arbetet används det en kvalitativ innehållsanalys, då den ej innehåller något som kan räknas eller mätas, utan den går igenom innehållet närmare och noggrannare och ger texten en helhet. Den används för att information som söks endast kan hittas genom att söka igenom texten, resultatet kommer att framställas av detta då det kan väljas ut ämnen eller teman. En textanalys kommer även användas då det endast är text som kommer studeras, och man använder denna metod till tidningsartiklar vid undersökning (Olofsson, 2012, ss. 8, 24-25).

I resultatet visar det sig att Aftonbladet publicerade nästan 3 gånger så mycket artiklar jämfört med DN. Aftonbladet hade en jämnutdelning av artiklar där toppen nås mellan den 25 och 26 juli, medan DN publicerade mest artiklar mellan 23 och 24 juli. I Aftonbladet lyfts Sveriges medkänsla fram både från ett politiskt perspektiv och ett allmänhets perspektiv. Det används inga hårda ord eller laddade värdeord utan artiklarna är milda och de väver in närheten mellan ländernas politiska styre. Dagen Nyheter valde däremot att göra en tydlig jämförelse med tidigare liknande händelser. De döda och skadade räknas även upp, antingen för att förbereda läsaren på vad som kan förväntas vid attackerna, eller för att förmildra händelsen och visa att liknande terrorattacker skett förr, men i större skala. Aftonbladet tar även upp om Anders Behring Breiviks liv både före och efter dådet, men även hur han har planerat sprängningen och skjutningarna. Dagen Nyheter har valt att lyfta fram hans åsikter, men även deras egna för att få en jämförelse. Anders Behring Breivik idéer presenteras sen som främmande och nästan

icke mänskliga. Denna uppsats innehåller inte samma syfte som detta arbete, men det ger läsaren en större förståelse på hur Anders Behring Breivik framställs. Tidningar har även en stor tendens att endast uppdatera om nyheten och inte personens värld innan det händer, men det kommer detta arbete gå in på (Olofsson, 2012, ss. 31,40-43).

2.3 Teori.

I detta kapitel kommer teorierna att redogöras för att besvara frågeställningarna i resultatdelen. Teorierna som har använt är socialisationsprocessen och neutralisationsteknikerna. Dessa teorier ger en djupare förståelse över Breivik, då de kan hjälpa till att förstå, tolka och analysera materialet.

2.3.1 Socialisationsprocessen

Socialisation handlar om att människor ska lära sig att passa in i samhället, vi kan inte detta från födseln utan detta lär vi oss genom de som har längre erfarenhet än oss själva. Människor har en social förmåga och med den måste en mängd olika saker läras in. Vårt samhälle byggs på att man från generation till generation för vidare traditioner, språk, kunskap och mängder av annat som lagras i oss. Vi lär oss av våra agenter, det vill säga föräldrar, syskon, lärare, kompisar, osv. Dessa agenter lär oss seder, språk, normer och allt som gör oss till en social människa. Detta kallas inom sociologin socialisation (Forsell, 2012, s. 37).

Primär socialisation handlar om det första sättet vi socialiseras i livet, det handlar även om primära socialisationsagenter vilket är de människor vi har närmast omkring oss. Det är våra föräldrar, syskon, mor-, farföräldrar och andra barn i våra tidiga år som är primära socialisationsagenter. Ett barn lär sig mycket under sitt första år, där är det otroligt mycket som ska läras in. Barnet ska lära sig om hur den kultur och samhälle den växer upp i fungerar; seder, normer, lagar och regler. Även språkutvecklingen är en viktig del i den primära socialisationen. Barnets primära socialisation grundas helt i vart det växer upp, då det kan se väldigt olika ut beroende på vilken kultur och samhälle som finns. De viktigaste agenterna i den primära socialisationen är familjen, de närmsta som finns runt barnet. Det är oftast föräldrar som främst socialiserar barnet de första åren, men även syskon, mor- och farföräldrar och övrig familj kan ha en påverkan på barnets socialisation. Det är viktigt att

spendera tid tillsammans med barnet och förklara vilka sociala mönster och koder som finns i samhället. Det är mötet mellan två människor som den sociala interaktionen kan uppstå, och människan socialiseras i interaktion (Forsell, 2012, ss. 39-40).

Sekundär socialisation handlar om att barnet söker sin egen identitet och växer upp, nu börjar man leta sig ut i världen. Barnet lämnar familjen steg efter steg och hamnar i stället i andra sammanhang. De möter nya barn, lärare, tränare det vill säga agenter som fortsätter lära barnet hur samhället fungerar. Barnet har nu blivit tillräckligt stort för att gå in i den sekundära socialisationen, agenterna befinner sig nu utanför familjerna. Nu fortsätter barnet att lära sig normer och kulturella regler, bara nu i stället utav sekundära socialisationsagenter. Vi fortsätter även socialiseras i vuxen ålder genom vänner, partners, kollegor på arbetsplatsen och många andra (Forsell, 2012, s. 40).

Tertiär socialisation handlar om de vi formas av som vi inte har direkt kontakt med, utan vi påverkas och formas starkt av medier runt omkring oss. Agenterna i den tertiära socialisationen är median, vi inspireras och följer efter. Även musiker, författare och konstnärer inspireras ofta av varandras verk och därav kan vi se att vi följer efter att det vi ser i media. Vi lär oss av att läsa böcker, får nya tankar när vi lyssnar på musik och reagerar på nyhetsinslag som handlar om katastrofer och svält. Människor skapar sig bilder och uppfattningar om saker de inte har upplevt i verkligheten därav kan det bevisas att medierna påverkar oss hur vi upplever och vad vi vet om världen. Vi vet mycket om vår omvärld med hjälp av bilder vi får genom olika medier, men det förklarar även vilken makt media har att forma våra världsbilder. Medier påverkar och formar oss, de socialiserar oss. Median påverka oss med sättet de talar om hur vi ska klä oss, hur vi ska se ut och hur smala vi ska vara, dessa mediala bilder av skönhetsideal är en tertiär socialisationsprocess. Den tertiära socialisationens budskap går inte alltid ihop med vår primära socialisation, då våra föräldrar sagt att vi duger precis som vi är, medans median i sin tur säger att vi måste tillpassa os för att passa in (Forsell, 2012, ss. 40-41).

Vi människor kan uppleva en dubbel socialisation och detta inträffar när våra socialisationer krockar med varandra, de går inte ihop. För en vuxen kan det vara lättare att reda ut konflikten som pågår i huvudet under krocken, men för barn kan det vara desto svårare (Forsell, 2012, s. 42).

Socialisation handlar om att människor ska lära sig att passa in i samhället, vi kan inte detta från födseln utan detta lär vi oss genom de som har längre erfarenhet än oss själva. Människor har en social förmåga och med den måste en mängd olika saker läras in. Vårt samhälle byggs

på att man från generation till generation för vidare traditioner, språk, kunskap och mängder av annat som lagras i oss.

Socialisationsprocessen kommer användas i detta arbete för att kunna förklara hur Breiviks uppväxt och umgänge har format honom som person. Bakom alla som begår brott finns det en historia, och den börjar oftast vid socialisationsprocessen och vad som har gått fel där.

Socialisationsprocessen kommer att analyseras och arbetas med för att kunna förstå sig på Breivik och vad som ledde upp till dagen då attentatet tog plats.

2.3.2 Neutralisations tekniken

Neutralisations tekniken handlar om att man klarar av att stänga av sin moraliska kompass eller känslan för vad som är rätt och fel, denna teknik skapades av de två amerikanska kriminologerna *David Matza* och *Gresham Sykes* teorier. De menade att individen kan neutralisera sina moraliska tankar för att både kunna äta kakan och ha den kvar. De tog fram fem olika tekniker som även kallas tankemönster som individen kan använda för att rättfärdiga sina handlingar och på det sättet inte skuldbelägga sig själv (Andersson F. B., 2021, s. 101).

Förnekande av ansvar innebär att personen som begår en brottslig handling inte ser handlingen i sig som avvikande utan som något som är nödvändigt eller en olycka. Personens omgivning består ofta av ett antisocialt umgänge eller ett nergånget bostadsområde som kan ha påverkat individen att se sig själv som hjälplös i olika situationer. Detta kan resultera i att personen inte ser sin egen delaktighet i brottet, utan anser att ansvaret för handling ligger på någon annan. Ett vanligt synsätt för de individer som nyttjar denna teknik är att de anser att det inte fanns något annat val än att begå brottet. *Förnekande av skada* handlar om att en person anser att brottet de har begått skulle innebära en minimal eller obefintlig skada för offret eller dennes egendom. Ett exempel är att en person betraktar ett slagsmål inom en grupp som en privat uppgörelse och ingenting som samhället borde blanda sig i. *Förnekande av offer* betyder att individen anser att personen bidrar till sin egen viktimisering (utsatthet, offerskap). De anser att brottet anses som en form av bestraffning vilket rättfärdigas av olika omständigheter kring händelsen. Till skillnad från de andra teknikerna innebär inte denna teknik att individen förnekar eller förminskar sin egen delaktighet i brottet, utan i stället skuldbelägger offret och anser att denne förtjänar det som händer. Matza och Sykes berättar att de har stött på denna teknik då det är ett mönster för män som är misstänkta eller dömda för våld i nära relationer använder sig av. *Fördömande av de som fördömer* menas med att en person förskjuter fokuset

från brottet till de personer eller myndigheter som eventuellt fördömer händelsen. Personen kan exempelvis hävda att det är rättssamhället som agerar felaktigt om personen anser att påföljden var för sträng i jämförelse med brottet. *Åberopande av högre lojaliteter* syftar till att en person känner en stark tillhörighet till en social grupp och kan därav uppleva en förpliktelse att följa gruppens normer och värderingar. Det kan vara familj, släkt, vänner, klaner, gäng eller andra grupperingar kan vara exempel på sociala grupper. Eftersom det är en så pass stark social tillhörighet i grupperna kan personerna börja värdera den sociala gruppens normer högre än den rådande normen i samhället. Denna teknik används inom de kriminella grupperingarnas tankesätt. Av att följa dessa normer och en högre lojalitet kan det resultera i att personen kan få inträde till den grupperingen som den vill tillhöra (Andersson F. B., 2021, ss. 101- 104).

I detta arbete kommer neutralisationsteknikerna användas för att få en förståelse för hur Breivik rättfärdigar sina handlingar. För att kriminella ska kunna leva med det de har gjort använder de dessa tekniker, precis så har Breivik gjort och man märker det på hur han formulerar sig. Neutralisationsteknikerna kommer användas genom att plocka isär citat och koppla de till de olika teknikerna, för att ge en förståelse över Breiviks huvud.

3. Resultat

I detta kapitel kommer studiens resultat att presenteras utifrån de frågeställningarna som har varit centrala i arbetet.

3.1 Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik från boken "en av oss" utifrån socialisationsprocessen?

Denna frågeställning kommer besvaras genom att gå in på Breiviks barndom och uppväxt, och vilka personer han har inspirerats av. Materialet är plockat från boken "En av oss" skriven av Åsne Seierstad, för att analysera hur Breiviks socialisationsprocess kan förklara vägen till hans attentat.

Breviks primära socialisation bestod av hans mor, syster och frånvarande pappa, det var dessa människor som hade en första påverkan i hans liv. Innan hans liv startade var hans mamma Wenche osäker på pappan, han verkade inte tycka bra om barn och detta ledde till att Wenche tvekade på att föda barnet. Anders föddes som ett oönskat barn (Seierstad, En av oss, 2013, ss. 16-17).

"Anders hade hungrat efter omsorg och kärlek, med en längtan efter något som saknades" (Seierstad, En av oss, 2013, s. 77)

Pappan var inte närvarande under uppväxten, mamman var djup deprimerad och systemen hade länge fått tagit över rollen som mor och var trött på att Anders jämnt var arg. Modern tyckte sedan tidigt att det var något fel på Anders, han var våldsam och gnällig, när han blev två ansöktes det om ett weekendhem för honom (Seierstad, En av oss, 2013, s. 23). Av modern blev han sedd som jobbig och ett problembarn, fadern ville inte ha något med honom att göra. Wenche ville placera honom i fosterhem, där hon inte längre behövde ta hand om honom. Den kärlek som är viktig för barnens primära socialisation, där de skapar sig en trygghet och en nära relation till deras första personer fanns inte. Han blev bortglömd och satt ut av fokus, föräldrarnas prioriteter lades på annat håll och han var inte en del av deras tanke. Att under hela uppväxten leta efter kärlek hos sina primära agenter, och aldrig få de besvarade satte ett spår i Anders. Detta skulle senare leda till en saknad, ibland ganska tung, och han sökte erkännande på annat håll (Seierstad, En av oss, 2013, s. 134).

Hans sekundära socialisation bestod av att prova passa in och bli godkänd för den han

provade att vara. En uppväxt och tonårstid fylld av att förstå sig på de sociala normerna han inte lärt sig från barndomen. Anders hade vänner från en ung ålder, men de fick inte ha andra vänner och han gillade att bestämma över de. Han började bli elak, dödade djur och mobbade de som var yngre än sig själv, men folk började ta avstånd ifrån honom och han blev ensam. Han höll sig utanför de andra, gjorde inte mycket ljud av sig och blev en medelmåttig mobbare.

”Behring är så utanför och så läsas han som om han är innanför”
(Seierstad, En av oss, 2013, s. 118)

Breivik passade sällan in, men provade allt i sin makt för att vara en del av gänget, en del av grabbarna. Från att inte passa in med barnen på gården, då de tyckte han var äckligt, konstig och elak till att under hela tonårslivet inte hitta en tillhörighet. Under hans tonår började rap åren, Breivik provade allt för att vara med, han skulle vara lika cool som de andra. Det var inte en lätt miljö att passa in i, man skulle ha speciella kläder och snygga taggar skills. Han spelade en fasad, det var inget alternativ att inte passa in. Inga av de andra ville ha med honom han uppträdde som han var en King, och så var han bara en toy (Seierstad, En av oss, 2013, s. 118). Ytterligare hade han tagit en plats han inte tillhörde, killarna i taggarvärlden avisade honom, han passade inte in. Hans sekundära socialisation påverkades, han hade inte lärt sig att passa in i samhället vilket gjorde att han vred och vända på sig själv för att kunna var delaktig. När han blev delaktig i FpU kände han sig som hemma, det var en plats där han till en början var delaktig. Han kände sin tillhörighet med gruppen, men de ansåg snabbt att han inte passade in. Breivik var extrem i sina åsikter och han ville vara på toppen över alla andra. Hans önskan var att bli nominerad till kommunlistorna, han skulle få en karriär inom politiken. Det kom aldrig något brev, han blev inte nominerad och ansåg att de hade valt fel person för jobbet. Enligt Breivik uppfattning det som är tråkigt med det politiska systemet i Norge är att det ofta inte är de mest kompetenta personerna som får politisk makt, utan de som är duktigast på nätverksbyggande (Seierstad, En av oss, 2013, s. 120). Han behövde ha en ursäkt, det var inte möjligt att han inte var bra nog för att vara med i partiet. På grund av utanförskapet genom hela barndomen och uppväxten behövde han ha inställning att när de inte ville ha honom ville inte han heller ha dom (Seierstad, En av oss, 2013, s. 121). Breivik slutade gå på mötena och tog avstånd från partiet, precis som de hade gjort mot honom.

Anders hittade sin plats på nätet, där kunde han bli förstådd och hitta folk som hade samma

åsikter som honom. Han slogs an som en jovialisk men med mycket intensiv ton på nätet, därav fick han uppmärksamhet. För att kunna bli förstådd skulle han bli internationell, på nätet tog han namnet Brewick och han hade stora förebilder. Dessa förebilder blev hans värd, det var de han följde.

”Där hade han det. Där kom sanningen fram ocensurerad, Fjordman skrev om muslimska mäns våldtäkter på skandinaviska kvinnor, han drog upp sekellånga perspektiv i analyserna och han diskuterade allt från Platon till Orwell. Han förutspådde Europas undergång om utvecklingen fortsatte och ansåg liksom Bat Ye’or att de politiska eliterna hade gått samman med muslimska ledare för att förinta den europeiska kulturen och göra om kontinenten till ett muslimskt Eurabia.” (Seierstad, En av oss, 2013, s. 172).

Fjordman var en som hade stor påverkan på Breiviks tertiära socialisation då han visade fram sanningen enligt Breivik. Anders hade likt som Fjordman kommit in på spåret att det var muslimernas fel att det såg ut som det gjorde i Europa. De båda var rädda för att muslimerna skulle ta över den västländska världen och göra den till deras hem. En inspiration av Fjordman och en vilja att bevisa för honom att Brewick också ville lösa problemet med muslimerna. Fjordman blev på det sättet en agent för Breiviks tertiära socialisation, det var Fjordman som inspirerade honom. Hans isolation i rummet blev värre, för han äntligen hade hittat fler som delade samma åsikter som honom. Brewick önskade att visa sitt arbete det vill säga ”Europé Burning”, han hade länge jobbat på den och skulle visa sanningen om hur Europa gick under. Det var senare detta manifest Breivik skulle posta innan han gjorde sitt attentat, det var en attack mot muslimerna och mot Norges politiska makt.

Deras rädsla handlade om Eurabia. Eurabia är en islamofobisk konspirationsteori där det hävdas att Europa håller på att bli en del av arabvärlden. Fjordman och Brewick ansåg att författaren Bat Ye’or visade fram sanningen om hur Europa skulle se ut om några år. Bat Ye’or skrev en bok vid namn Eurabia, där det berättas om hur det i framtiden kommer finnas en union mellan Europa och Arabvärlden. Eurabia är enligt hennes mening inte önskvärd (Wikipedia, 2023).

Det var muslimerna som hade skulden till att Norge och deras politik såg ut som det gjorde. Breiviks avsaknad av den sekundära socialisationen speglas över på hans tertiära, där han endast provade hitta en tillhörighet. Han hade inte lärt sig de sociala reglerna och hade aldrig

känt en sammanhållning som de flesta andra får uppleva. Därav blev hans isolation en stor påverkan på varför hans förebilder från den tertiära socialisationen såg ut som de gjorde. Breivik inspirerades av människor som han ansåg såg sanningen i vad Europa höll på att utvecklas till. Förutom Fjordman inspirerades Breivik även av Robert Spencer som skapade den största islamkritiska webbplatsen Jihad Watch. Spencer var en av de bästa klipparna, då han hade styckat upp koranen i småbitar för att bevisa hur våldsam och fyllda av hat den är. Detta ansåg Breivik vara ett utmärkt sätt att förstå muslimernas heliga bok på. Breiviks tertiära socialisation innehöll isolation och ett uppmuntrande av islamkritiska tankar.

3.2 Hur kan vi förstå Ander Behring Breivik från boken "en av oss" utifrån neutralisations teknikerna?

Denna frågeställning kommer besvaras genom att gå in på hur Breivik klarar av att inte känna någon medkänsla till sina offer. Materialet är plockat från boken "En av oss" skriven av Åsne Seierstad, för att analysera hur neutralisations teknikerna kan förklara hans beteende efter hans attentat.

För att kunna leva med de handlingar som Breivik utförde den 22 juli 2011 behöver man ha en teknik som gör att man inte lägger över skulden på någon annan. Breivik kan förklaras genom neutralisations teknikerna.

"Sedan började han ta emot brev från anhängare runtom i Europa som ansåg att det skulle tjäna deras sak illa om han bedömdes som otillräknelig. Plötsligt fattade han vad som stod på spel. Han kunde dömas som galen. Då skulle allt falla. Rätten kunde beröva honom all ära. Döma honom som en idiot." (Seierstad, En av oss, 2013, s. 438).

Breivik önskade att visa upp sitt attentat som en talan från det högerextremistiska och nationalistiska samhället. Rättegången var den tredje fasen i hans attentat, han skulle använda den som ett scengolv, en talarstol. Där skulle han få uttrycka sina meningar och förklara sina handlingar. Det han ansåg var en rättighet han hade, för enligt honom var hans attentat en nödvändighet. Citatet går att koppla till förnekande av offer då han ej fokuserade på de offer han dödat, men även de efterlevande offren. Breiviks fokus var inte på de berövade livet han tagit, utan att han skulle få den ära han ansåg förtjänades. Offren förtjänade detta enligt hans mening, då de var Norges nya politiker, som yttligare skulle förstöra det norska i landet. Av de

orsakerna han ansåg rättfärdigade hans handlingar, jämförde han sin situation med landsförräddaruppgörelsen efter kriget. Han kände inte någon skuld över de offer som hade dödat eller de som lämnats kvar, utan de fick nu den bestraffning som Breivik ansåg de norska politikerna hade lagt på Norge efter de tagit in invandrare.

Om han skulle dömas som galen försvann den stolthet han hade över attentatet. De som han hade gjort detta för skulle inte få äran och han skulle bara ses som en idiot. Han uppfattade att medierna framställde honom som tokig, med sina uniformer, martyrgåvor, titlar, till och med hans språk förlöjligades. Därav valde han att dämpa ner på sin retorik och kallade sig inte för en frälsare utan fotsoldat. Denna show han hade visat upp förlöjligades och han togs inte på det allvaret han hade trott. Citatet ovan kan även kopplas till åberopande av högre lojaliteter, det vill säga att han var stark tillknuten till gruppen och den äran de skulle få av att han gjorde attentatet. Däremot om han skulle bli dömd som galen skulle de inte längre acceptera honom och han skulle bli bortkastad.

Svaret är att de flesta AUF:are är indoktrinerande och hjärntvättade. Av föräldrarna. Av skolkurserna. Av vuxna AP- medlemmar. Det här var inte civila, oskyldiga barn utan politiska aktivister. Många hade ledande positioner. AUF är mycket likt Hitlerjugend. Utöya var ett politiskt indoktrinerings läger, det var.... (Seierstad, En av oss, 2013, s. 461)

Breivik ansåg inte att det var oskyldiga barn han utförde attentatet mot utan dessa var politisk aktiva, vilket gjorde dem till medbrottsliga i hans värld. Medbrottsliga till att med flit låta muslimerna ta över Norge och Europa. När han förklarade hur han hade trängt bort sin rädsla, men även andra känslor hade det gått ut på att manipulera sitt eget sinne. Han förklarade att detta var orsaken till att han verkade icke emotionell, och att han inte kunde levta utan det.

Citatet ovanför kan kopplas till förnekande av ansvar, då Breivik anser att det fanns en nödvändighet i attentatet. Det behövde göras för att han skulle markera hur de norska politikerna förstör Norge. Det han uttrycker i citatet är att "AUF är mycket likt Hitlerjugend", alltså en ungdomsgrupp för Hitler och Nazismen, och att dessa två kan sammanliknas. Därav kan man förklara just detta på förnekande av ansvar då han ansåg detta var en nödvändighet precis som resten av världen ansåg att det var en nödvändighet att bekämpa nazismen.

Terje Tørrissens och Agnar Aspaas de psykologerna som undersökte Breivik den första gången ansåg att han led av en dyssocial personlighetsstörning med narcissistiska drag. Han hade en grandios uppfattning om sin egen betydelse och betraktade sig själv som unik. Det

fanns även en stark önskan om berömmelse, framgång och makt från hans sida, och han saknade totalt emotionell inlevelse, ånger eller känslomässigt uttryck gentemot dem som berörts av de handlingar han hade utfört. Det är på grund av detta han kom fram till det han säger i resultatet, han kom på sin egen uppfattning för att kunna straffa det samhället han lever i. Därav kan citatet även kopplas till förnekande av offer, då han anser att attentatet var en form av bestraffning på hur politikerna har svikit det norska samhället. Breivik rättfärdigar även sitt attentat om man kollar hur citatet formuleras av honom själv.

Om vi kan tvinga dem att ändra inriktningen genom att avrätta sjuttio människor så kommer det att bidra till att vi inte förlorar vår etniska grupp, vår kristendom, vår kultur. Det kommer i sin tur bidra till att förhindra ett inbördeskrig som kan resultera i död för flera hundratusen norrmän. Genomförandet av ett litet barbari är bättre än ett stort barbari. (Seierstad, En av oss, 2013, ss. 460-461)

Breivik ansåg att hans attentat var en liten del av vad som kunde hända om politikerna inte ändrade synsätt. Han ansåg även att han hade genomfört det mest sofistikerade, spektakulära attentatet i Europa efter andra världskriget. Det var han och hans nationalistiska bröder och systrar som hade representerat det som de fruktar och politikerna vill skrämman andra från att göra samma sak. Citatet kan kopplas till åberopande av högre lojaliteter då han säger vi, enligt honom var det inte bara han som hade utfört attentatet utan alla hans nationalistiska systrar och bröder stod bakom honom. Breivik kände en stark tillknytning till gruppen, och ansåg att de hade gjort Norge en tjänst för de hade förvarnat.

Folk som kallar mig ond har missförstått skillnaden mellan brutal och ond. Brutalitet är inte nödvändigtvis ondska. Brutalitet kan ha goda avsikter (Seierstad, En av oss, 2013, s. 460). Han menade alltså att han hade gjort detta med goda avsikter, för att visa hur politikerna i Norge sviker deras samhälle. Citatet kan även kopplas till fördömande av de som fördömer, i rättssalen ville han förskjuta fokuset bort från attentatet och i stället berätta om hur politikerna förstör den norska kulturen. Breivik förklarar även att det är bättre att mörda 70 personer för att ändra deras uppfattning över hur de förstör deras etniska grupp, religion och kultur. Enligt honom är det inte han som är den onda i detta, utan det är de människor och politiker som har förstört deras samhälle.

4. Diskussion

Här kommer analysen i studien diskuteras. Det kommer dras en slutsats utifrån vad som tidigare har skrivits i arbetet. Syftet med arbetet var att undersöka hur neutralisationsteknikerna och socialisationsprocessen kan förklara Anders Behring Breivik handlingar utifrån boken "En av oss" av Åsne Seierstad. Underlaget är för litet för att dra några generella slutsatser, men det ger ändå en överblick över hur Breiviks handlingar kan förklaras genom dessa teorier.

Genom att ha läst en bok om Breiviks uppväxts ger det en större förståelse över hur hans socialisationsprocess har gått ut och varför det gick så fel. Många ser på honom som en hemsk person, vilket jag kan hålla med om. Däremot finns det orsaker, och händelser som har behandlats fel som har lett upp till detta attentat. Under hela Breiviks socialisation har han blivit bortglömd och utstött, han hittade aldrig någon tillhörighet. På grund av hans primära socialisation där han inte fick lära sig de sociala reglerna och normerna, speglade det sig i hela hans liv. När han väl hittade en tillhörighet fanns den på nätet, där alla de extremistiska tankarna stärktes. Breiviks hat för muslimer och de norska politikerna växte under hans sekundära socialisation där han fastnade för FrU som han senare skulle utveckla ett hat för. Att inte komma med i kommunstyret tog en sista knäck på honom vilket resulterade till hans isolation. Om någon hade fångat upp honom tidigare på nätet, då det var folk som ansåg att han var extrem i sina tankar hade han kanske hamnat på en annan bana.

Socialisationsprocessen är en bra teori att förstå sig på Breivik under alla hans år innan attentatet. Då den bygger upp från den primära socialisationen hur utanförskapet började, han var oälskad av sin familj och därav fick han inte lära sig de sociala reglerna. I hans sekundära socialisation av påföljder att inte lära sig de sociala reglerna eller känna en närhet blev hann utstött av de olika gängen. Till att han till slut hittade sin tillhörighet på nätet där han isolerade sig. Det var enligt min mening den tertiära socialisation som utvecklade den största faktorn till attentatet. Det var där han hittade sina stora inspirationer och hans extrema tankar började fantiseras till verklighet. Resultatet av studien är att Breivik gjorde detta då han i hela sitt liv blivit utstött och när han väl hitta en tillhörighet, ville han visa hela världen om vad som stod på spel. Därav har socialisationsprocessen hjälpt mig att få en förståelse om Anders Behring Breivik.

Neutralisationsteknikerna har hjälpt till att förstå hur Breivik rättfärdigade sitt attentat efter

det hade genomförts. Dessa tekniker använde Breivik för att förklara sitt attentat i rätten, det är även på detta sätt han rättfärdigar sina handlingar. Han använde sig av alla teorier förutom förnekande av skada, för han visste att han hade skadat folk, men det var enligt honom deras egna fel. Om han även hade använt sig av förnekande av skada hade han inte betraktats som lika hänsynslös som han nu gjorde. Han gav inte en blick eller tanke när de mördade blev upplästa i rättssalen. Jag anser att Breivik inte kunde se sin egen skada i attentatet utan att det var statens fel att han hade genomfört det. För att han ville förvarna resterande av folket av vad som kunde hända ifall muslimerna tog över Europa. Åberopande av högre lojaliteter och förnekande av offer hittades flest gånger i resultat delen, då det var dessa han lade stor vikt på. Att i stället se på det som något nödvändigt och att offerna själv förtjänade det, ger mig en stor säkerhet med att ha valt neutralisationsteknikerna, då det ger en större inblick på hur han resonerade kring attentatet. Socialisationsprocessen kan ge en förståelse på vad som ledde upp till attentat och hur hans uppväxt har speglat sig till att han har blivit den person han är. Medan neutralisationsteknikerna har gett en större bild av hans tankar efteråt och hur han rättfärdiga de.

Att teorierna valdes i förhand hjälpte effektiviteten i arbetet då det fanns en konkret mal av vad som skulle plockas ut i form av citat. Hade teorierna plockats ut i slutet av boken hade den behövts läsas återigen, vilket inte hade fungerat då det är en lång bok. Kodning och tematisering hjälpte en stor del till, då postitlapparna sattes där det ansåg finnas relevans för de olika teorierna. Det gjorde det lättare att gå tillbaka och läsa den specifika sidan, vilket gav en förståelse för citatet. De citat som valdes plockades ut och skrevs ner i en tabell på telefonen. På så sätt blev det lättare att ha koll på citaten. Däremot blev det 3 citat istället för två på resultat delen då det gav en större förståelse för Breiviks uppfattning och det gav mer rum till att förklara honom. Även om det var 3 citat, användes mycket av citaten som plockas ut i meningar och det gav en stärkande effekt till de som skulle förklaras.

I delen tidigare forskning användes uppsatserna *Europé Burning- En diskursanalys av ett utdrag ur Anders Behring Breiviks manifest* skriven av Petros Pavlidis 2012 och *Sensationalism i krigsrapportering En granskning över rapporteringen av terrorattentatet i Oslo och på Utöya mellan den 23 till 20 juli i Aftonbladet och Dagen Nyheter* skriven av Alexander Olofsson 2012. Ingen av uppsatserna påverkade arbetet i stor del, då det fanns olika huvudfokus. Dock gav den först nämnda en större överblick om Breiviks manifest och hur han resonerade i det. Det hjälptes till att förstå han tertiära socialisation till en större del

då det fanns en förkunskap om hans tankar. Den sistnämnda kollades inte tillbaka på och ingen av den kunskapen användes i arbetet. Däremot var det bra att få en överblick om själva attentatet och hur journalister hade rapporterat om det.

Jag anser att jag har fått en större förståelse om Anders Behring Breivik genom Socialisationsprocessen och Neutralisationsteknikerna, och anser att andra också borde fått det. Breivik växte upp oälskad och utanför samhället från start, han hittade ingen tillhörighet. Det var detta som påverkade Breivik, när han ansåg att politikerna styrde fel blev det svart för honom. Han isolerade in sig i en information bubbla där han stannade i 3 år, därav anser jag att hans tertiära socialisation var den utlösande faktorn till attentatet. Däremot låg det mycket bakom det och mycket av det var ett uppbyggt hat till samhället från en ung ålder. Neutralisationsteknikerna har gett mig en större förståelse för hur Breivik inte verkade ha någon ånger i gruppen. Han använder dessa tekniker för att bevisa sin hjärna om att det han gjorde var rätt och han kan inte se något fel i attentatet. Enligt honom har han gjort Norge en tjänst. Detta har gjort mig fascinerad för hur han tänker, men antagligen många fler som utför attentat de anser vara det rätta.

5. Sammanfattning

Den 22 juli utfördes en av det värsta attentatet i Norge, där 77 personer dog, det var en attack mot den norska demokratin. Det var 1 man som låg bakom detta attentat nämligen Anders Behring Breivik, han betraktades som ett monster. Han var en högerextremist som hade hotat demokratin och ville få bort tanken om ett Eurobia. Intresset låg däremot inte på själva attentatet utan att förstå Breivik och varför han hade gjort det.

I detta arbete blev en kvalitativ textanalys använd, för att få en större förståelse om Anders Behring Breiviks handlingar och vägen dit. Urvalet blev Anders Behring Breivik då hans tankar om invandring och de extremistiska tankarna blev en fundering om det hänt något i hans tidigare liv som lett upp till det. Kodningen som användes i arbetet var att det sattes postitlappar där det fanns relevant fakta, så det senare skulle bli lättare att gå tillbaka. Tematiseringen som användes i arbetet gjordes genom att placera citaten under teknikerna. Slutsatsen användes genom att plocka ut de mest relevanta citaten för att kunna förklara de kopplade till teorin.

Syftet är att undersöka hur neutralisationsteknikerna och socialisationsprocessen kan förklara Anders Behring Breivik handlingar utifrån boken "En av oss" av Åsne Seierstad.

- Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik från boken "en av oss" utifrån neutralisations teknikerna?
- Hur kan vi förstå Anders Behring Breivik från boken "en av oss" utifrån socialisationsprocessen?

Terrorism är ett generellt begrepp och grundar sig i politiskt motiverat våld, någon som använde sig av detta var Breivik. Den 22 juli 2011 utförde han ett attentat som dödade 77 personer, det var riktat mot politikerna i Norge och hur de styrde landet. Breivik blev studerad genom socialisationsprocessen och Neutralisationsteknikerna för att få en förståelse om varför han utförde det. Resultatet kom fram till att Breivik genom hela sin uppväxt blivit bortglömd och oälskad, han har aldrig hittat någon tillhörighet. Av att alltid bli avvisad och inte räkna till sökte han sig in på Fpu, men de delade inte de extrema tankar han hade. Det slutade i en isolation där han försvann in i en bubbla. Han hittade en tillhörighet på nätet, där han hittade sina idoler och han ville visa för de andra extremisterna hur man skulle stoppa det som höll på att bli Eurobia. Det är från en förstörd primär och sekundär socialisation han hamnade in på spåret extremist, som hans tertiära socialisation främst handlade om.

Neutralisationsteknikerna finns att hitta i rättegångarna efter attentatet. Breivik ansåg att det

han gjorde var rätt och att offren förtjänade det då de hade bidragit till det politiska i Norge. Han rättfärdigar sina handlingar med hjälp av dessa tekniker, då han förflyttar fokuset från offren till de politiker som styr Norge.

7. Källförteckning

Litteraturförteckning

- Andersson, F. B. (2021). *Kriminologins grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Andersson, M., & Etzler, N. (2017). *Gymnasiearbetet- en handbok*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Ekroll, H. C. (den 21 07 2022). *22 juli 2011*. Hämtat från Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/norge/i/mB70Ov/slik-var-terrordoegnet-22-juli-2011>
- Forsell, J. (2012). *Sociologi*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Gardell, M. (den 29 Juli 2011). *Terrormanifestet*. Hämtat från Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/QlPbwP/terrormanifestet>
- Larsen, A. K. (2018). *Metod helt enkelt*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Nationalencyklopedin. (u.d). *Kvalitativ metod*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kvalitativ-metod>
- Olofsson, A. (2012). *Sensationalism i krisrapportering- En granskning över rapporteringen av terrorattentaten i oslo och på Utöya mellan den 23 tiill 30 juli 2011 i Aftonbladet och Dagens Nyheter*. Hämtat från Diva-portal.org: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1481846/FULLTEXT01.pdf>
- Pavlidis, P. (2012). *Europe Burning*. Hämtat från Diva: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:534635/FULLTEXT01.pdf>
- Robert de Vries, M. B. (den 14 03 2011). *So-rummet*. Hämtat från Terrorism: <https://www.sorummet.se/kategorier/terrorism#>
- Seierstad, Å. (2013). *En av oss*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.
- Seierstad, Å. (den 21 07 2021). *Såret läker långsamt, men ärret försvinner aldrig*. Hämtat från Dagens nyheter: <https://www.dn.se/kultur/asne-seierstad-saret-laker-langsamt-men-arret-forsvinner-aldrig/>
- Swedin, D. (den 22 07 2021). *Det är Breivik-ideerna vi måste beskämpa*. Hämtat från Arbetet: <https://arbetet.se/2021/07/22/det-ar-breivik-ideerna-vi-maste-bekampa/>
- Wikipedia. (den 27 10 2022). *Liber (bokförlag)*. Hämtat från Wikipedia: [https://sv.wikipedia.org/wiki/Liber_\(bokf%C3%B6rlag\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Liber_(bokf%C3%B6rlag))
- Wikipedia. (den 10 Apriil 2023). *Albert Bonniers förlag*. Hämtat från Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Albert_Bonniers_F%C3%B6rlag
- Wikipedia. (den 16 10 2023). *Alex Woolf*. Hämtat från Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Alex_Woolf
- Wikipedia. (den 13 10 2023). *Eurabien*. Hämtat från Wikipedia: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Eurabien>
- Wikipedia. (den 5 Augusti 2023). *Åsne Seierstad*. Hämtat från Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/%C3%85sne_Seierstad
- Woolf, A. (2005). *Terrorism*. Lodon: Liber AB.